In de tweetalige lift van Tilburg University

26 mei 2014 - door IVN

Tilburg University streeft ernaar zo vaak mogelijk in het Engels te communiceren. Tot verdriet van emeritus hoogleraar Jan Renkema. Met een stunt ter gelegenheid van zijn afscheid hoopt hij zijn voormalige werkgever aan het denken te zetten.

De keuze lijkt niets uit te maken. De bezoekers van de Dantebuilding van *Tilburg University*, vier verdiepingen hoog, nemen de lift die als eerste komt – zoals alle gebruikers van liften in de hele wereld. Dat een vrouwenstem de opeenvolgende etages in de linkerlift in het Nederlands omroept en in de rechterlift in het Engels, is geen enkele reden voor een dwingende voorkeur.

Ook Jan Renkema, emeritus hoogleraar Tekstkwaliteit, heeft niet waargenomen dat een bepaalde groep een voorliefde voor één lift heeft. Hij heeft de Nederlandse stem eind november in gebruik laten nemen als afscheidscadeau aan de universiteit waar hij zo lang aan verbonden was – als ludiek protest tegen de verengelsing. Een onderzoeker die het voor hem uitpluist, heeft zich evenmin gemeld.

Engelser dan Schiphol

'Wij zijn in Tilburg nog Engelser dan Schiphol,' zei hij in zijn afscheidsrede. 'Daar zijn de bordjes nog tweetalig. (...) Ik hoop daarom dat er studenten opstaan die met een slimme onderzoeksopzet cultuurverschillen kunnen achterhalen tussen personen met voorkeur voor de Engelse of Nederlandse lift. Misschien leidt dat onderzoek tot een verdergaande analyse van de positie van het Engels op ons grondgebied.'

Tilburg University kreeg zijn Engelse naam in 2010. De universiteit wil deze taal zo veel mogelijk gebruiken om het predicaat 'internationaal' te krijgen. Nederlands zien docenten en studenten eigenlijk alleen nog op het nabijgelegen station. Dat heet sinds enkele jaren *Tilburg Universiteit*. Ook al betaalde het college van bestuur mee aan de naamsverandering, het legde zich neer bij het beleid van de NS om uitsluitend Nederlandse namen aan stations te geven.

Vindbaar en transparant

De reden voor de Engelse naamgeving is het internationale karakter van de universiteit, legt voorlichter Tineke Bennema uit. Op dit moment komt dertien procent van de *undergraduates* en zeven procent van de *graduates* uit het buitenland. 'Forse aantallen', noemt Bennema dat. 'Voor de vindbaarheid en de transparantie is Tilburg University in dat geval beter. We zijn bereikbaarder op Google.'

'Engels is ook de taal van de wetenschap. Die willen we dan gebruiken.'

Op dit moment heeft de universiteit 26 masters en 8 researchmasters in het Engels, ongeveer de helft van het totaal. Daarnaast worden nog 5 bachelors in het Engels gegeven. 'We zien daar toenemende belangstelling uit het buitenland voor. Met name uit China en het Oostblok, die vooral voor onze economische opleidingen komen. Engels is ook de taal van de wetenschap. Die willen we dan gebruiken.'

‘Er is hier geen taaltrots’

Renkema ziet de voordelen ook wel. Engels bevordert de contacten met het buitenland. Wie carrière in de wetenschap wil maken, moet in het Engels kunnen spreken en schrijven. Hij beaamt het volmondig. Maar waarom moet deze taal aan een Nederlandse universiteit een monopolie krijgen? 'Studenten die slim genoeg zijn om een beurs te krijgen, snappen heus wel wat "gebouw" en "universiteit" betekenen.'

Volgens hem gaat een volledige overstap op Engels, zoals *Tilburg University* heeft gemaakt, ten koste van de eigen cultuur – met alle gevolgen van dien voor de eigen identiteit en de cohesie van de samenleving. 'We maken Nederland en het Nederlands op deze manier zelf onaantrekkelijk. Er is hier geen taaltrots. Maar alleen vanuit een lokale identiteit kun je deelnemen aan een globale samenleving.'

Hakkelen in Dunglish

Hij is niet tegen Engels, benadrukt hij. 'Als het functioneel is, prima. Een woord als *deadline* past in het Nederlandse journalistieke jargon. Iedereen weet dat wordt bedoeld: ‘laatste inleverdatum’ – van een artikel, en niet van de tarweoogst. Ik ben ook helemaal niet bang dat het Nederlands verdwijnt. Ik juich Engelse les in het basisonderwijs juist toe, omdat het leerlingen een venster op andere culturen biedt.'

Het gebruik van Engels heeft echter niet alleen voordelen. Tineke Bennema geeft het onomwonden toe: 'Aan de kwaliteit mankeert soms wat. Ook al heeft iedereen Engels gehad op school, niet iedereen beheerst het tot in de tenen.' Renkema kent de voorbeelden: een goede studente wier Engelstalige master tegenviel omdat ze zich noodgedwongen te vaag uitdrukte. Of docenten die staan te hakkelen in *Dunglish (Dutch English)*.

'College geven in het Engels is al minder levendig en minder interactief, maar als het ook nog slecht Engels is, …'

'Je zou zeggen dat jongeren gewend zijn aan Engels,' legt Renkema uit. 'Dat is niet zo. Het is niet makkelijk de juiste woorden te vinden. Zeker in taal- en cultuurstudies luistert 't nauw. Maar als ik zie wat voor voorbeeld docenten aan hun studenten soms geven, dan begrijp ik dat die denken: wat is er mis met mijn Engels? College geven in het Engels is al minder levendig en minder interactief, maar als het ook nog slecht Engels is, ….'

Nadenken over taalbeleid

Een taalbeleid dat gedetailleerd vastlegt wanneer Tilburg University Engels hanteert en wanneer niet, ontbreekt. De medewerkers moeten er pragmatisch mee omgaan. 'De leidraad is: gebruik zo veel mogelijk Engels', zegt Bennema. 'De opening van het academisch jaar en het beleidsplan zijn dus in het Engels. Maar als het niet kan, mag iedereen zeker Nederlands hanteren.'

Juist die onduidelijkheid maakt dat men te snel overstapt op Engels, ervaart Renkema. 'Als we met veertig mensen, van wie één buitenlandse docent, vergaderden, stapten we over op Engels. Daarmee gooi je het Nederlands te makkelijk overboord. Was een tolk geen oplossing? Wisten we zeker dat deze persoon, die hier al enige tijd woont, ons niet verstond? Misschien hadden we Nederlands gesproken als het beleid helder had gemaakt wanneer dat kon.'

Stunt

In ieder geval is de Nederlandse stem in de lift dáárvoor bedoeld: de universiteit laten nadenken over haar eigen taalgebruik. Renkema heeft nog altijd geen reactie van het college van bestuur gekregen op zijn stunt. Voorlichter Bennema verzekert echter dat 'het bijzondere afscheidscadeau' bijdraagt tot de discussie en dus niet wordt verwijderd.

'Heeft u ook gehoord dat de Nederlandse vrouw met een zachte g praat? Dat past heel goed bij Tilburg.'

Welke taal spreekt de Universiteitsraad?
Gaat de Universiteitsraad van Universiteit Tilburg volgend jaar in het Engels vergaderen, in het Nederlands of in twee talen? Die vraag ligt open nu een internationale fractie (TiU International) een gooi wil doen naar een of meer zetels in de raad. Op de lijst staan acht internationale academici. Er wordt gestreefd naar een oplossing in goed overleg. Lees meer.
Bron: Taaluniebericht.org